

УДК 657.6

Максименко І. Я.¹

Зінченко Л. К.²

¹ канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр. ФЕУ-621 ЗНТУ

ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ

На сьогодні все більшого поширення набувають електронні гроші.

Обіг електронних грошей в Україні регулює Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 р. № 2346-III (далі – Закон № 2346).

Електронні гроші – це одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, котра їх випускає, і є грошовим зобов'язанням емітента, що виконується в готівковій або безготівковій формі (п. 15.1 Закону № 2346 та п. 1.3 Положення про електронні гроші в Україні, затвердженого постановою Правління НБУ від 04.11.2010 р. № 481, далі – Положення № 481). Водночас електронним пристроєм (гаманцем) вважається чіп на пластиковій картці чи на іншому носії, пам'ять комп'ютера тощо, які використовують для зберігання електронних грошей.

Згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Мінфіну від 30.11.1999 р. № 291, рахунок 33 «Інші кошти» доповнено субрахунком 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті». Як зазначено в самій Інструкції № 291, на згаданому субрахунку відображають операції з електронними грошима, котрі здійснюються комерційними агентами й користувачами відповідно до нормативно-правових актів Нацбанку та правил використання електронних грошей, узгоджених із Нацбанком.

Зарахування коштів із поточного рахунка підприємства на електронний гаманець і вилучення електронних грошей із гаманця та зарахування на рахунок підприємства за своєю суттю не є поставкою товарів, робіт, послуг (ст. 185 ПКУ). А отже, за такими операціями нараховувати податкове зобов'язання з ПДВ не потрібно.

За загальним правилом, датою виникнення податкових зобов'язань із ПДВ вважають дату, що припадає на одну з подій, яка сталася раніше (п. 187.1 ПКУ):

- зарахування коштів від покупця/замовника на банківський рахунок як оплату товарів/послуг;
- відвантаження товарів (для послуг – дату оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг).

Здебільшого під час розрахунків із допомогою електронних грошей покупець спочатку оплачує товар (роботу, послугу) з електронного гаманця, а вже потім отримує його. І от що виходить. У такому випадку нараховувати податкові зобов'язання по факту отримання електронних грошей не потрібно, оскільки електронні гроші це, власне, ще не гривні, а електронний гаманець – не рахунок у банку. Судячи з усього, податкові зобов'язання з ПДВ виникнуть у момент відвантаження товару (постачання послуги) або зарахування коштів за товар (послугу) на рахунок у банку після конвертації електронних грошей у гривні (залежно від того, яка подія станеться раніше).

Така ж нестандартна ситуація виникає й із податковим кредитом із ПДВ. Зазвичай його визнають за правилом першої події (п. 198.2 ПКУ):

– за датою списання коштів із банківського рахунка платника податку в оплату за товари (послуги);

– за датою отримання платником податку товарів (послуг), що підтверджується податковою накладною (або документом, котрий її замінює, відповідно до п. 201.11 ПКУ).

Отже, під час розрахунків електронними грошима за придбані товари право на податковий кредит фактично з'явиться за датою отримання товарів (за наявності податкової накладної або іншого документа, що її замінює). Це знову-таки пояснюється тим, що списання коштів із банківського рахунка з оплати за товари просто не буде.

Отже, на основі проведеного аналізу чинного законодавства, що регулює порядок використання та обліку електронних грошей, можна стверджувати, що впровадження нового субрахунку 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» не вирішило суперечностей в питаннях сутності та обліку електронних грошей. У подальшому необхідно застосовувати досвід розвинених країн у формуванні напрямів удосконалення обліку електронних грошей суб'єктами господарювання в Україні.